

ŽUVININKYSTĖS DEPARTAMENTAS PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS

2008 M. I-OJO KETVIRČIO ŽUVININKYSTĖS SEKTORIAUS EKONOMINĖS IR SOCIALINĖS BŪKLĖS APŽVALGA

Žvežybos ir žuvų išteklių kontrolės stiprinimas. Siekiant stiprinti žvežybos kontrolę Baltijos jūroje 2007 m. buvo patikrinta 52 proc. menkių iškrovimų Klaipėdos uoste. Siekiama stiprinti žvežybos kontrolės materialinę – techninę bazę: 2007 metais žvežybą kontroliuojantys darbuotojai aprūpinti specialia apranga ir techninėmis priemonėmis, įsigyti du žvežybos kontrolės laivai „Tobis“ ir „Vakaris“.

Palydovinio ryšio stebėjimo sistemos pagalba vykdomas Lietuvos žvežybos laivų stebėjimas Baltijos jūroje ir Atlanto vandenyne, kontroliuojami Lietuvos laivai, žvejojantys tarptautinių žvežybos organizacijų reguliuojamose akvatorijoje bei užsienio valstybių išskirtinėse ekonominėse zonose. Žuvininkystės departamento darbuotojai dalyvavo žvežybos kontrolės misijose ES žvežybos kontrolės laivuose. Vadovaujantis ES teisės aktais tvarkomas Lietuvos žvežybos laivų rejestras.

Pagal ES bendrosios žuvininkystės politikos nuostatas pirminio žuvininkystės produktų pardavimo metu vykdoma galutinė žuvų išteklių naudojimo apskaitos ir kontrolės pakopa leidžia geriau kontroliuoti žuvų išteklius. Iki 2008 m. kovo 31 d. Žuvininkystės departamente įregistruota 141 ir išregistruota 15 pirminių žuvininkystės produktų supirkėjų. Per šių metų I ketvirtį Žuvininkystės departamente įregistruoti 6 pirminiai supirkėjai.

Europos Komisijos (EK) generalinis jūrinių reikalų ir žuvininkystės direktoratas, atlikęs ES žvežybos laivų sugautų žuvų iškrovimų analizę, konstatavo, kad skirtumas tarp tikrinamų ir netikrinamų laivų iškraunamų žuvų kiekių gali siekti net iki 87 proc. Netikrinami laivai iškrauna beveik dvigubai daugiau žuvų, negu oficialiai deklaruoja.

Atsižvelgus į ES patirtį išsaugant menkių išteklius ir stiprinant žuvininkystės produktų iškrovimo bei pirminio pardavimo ir supirkimo kontrolę, žemės ūkio ministro 2008 m. vasario 27 d. įsakymais Nr. 3D-95 ir Nr. 3D-96 buvo patvirtintos žuvininkystės produktų iškrovimo bei pirminio pardavimo ir supirkimo vietos Klaipėdos uoste.

Šiais įsakymais nustatyta, kad Baltijos menkes Klaipėdos uoste nuo šiol galima iškrauti tik vienoje vietoje - mažųjų žvežybos laivų prieplaukos krantinėje, o pirminį šių žuvų pardavimą ir

supirkimą galima vykdyti tik pirminiame žuvininkystės produktų pardavimo aukcione. Taip siekiama sugriežtinti pavojingai mažėjančių menkių išteklių naudojimo kontrolę. Išskirtines teises reikalauti, kad pirminis žuvų produktų pardavimas vyktų aukcione, ES valstybėms narėms suteikia ir reglamentas (EEB) Nr. 2847/93, o 1996 m. lapkričio 26 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2406/1996 įpareigoja valstybes nares imtis priemonių žuvininkystės produktų kontrolei užtikrinti. Nustatydama vieną Baltijos menkių iškrovimo ir pirminio pardavimo bei supirkimo vietą Klaipėdos uoste, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija siekia, kad būtų patikrinta 100 proc. menkių iškrovimų Lietuvoje (menkės sudaro apie 60 proc. žuvų iškrovimo Klaipėdos uoste).

Laivyno valdymas. 2007 m. pabaigoje Lietuvos žvejojimo laivyną sudarė 290 laivų: 237 žvejoja Baltijos jūros priekrantėje, 37 - atviroje Baltijos jūroje ir 16 - Atlanto vandenyne. Pagal Bendrąją žuvininkystės politiką žvejojimo laivynas valdomas remiantis bendra taisykle, kad į laivyną įtraukti nauji pajėgumai, išreikšti bendrosios talpos GT (įvertintos pagal 1969 m. Tarptautinę laivų talpos įvertinimo (Londono) konvenciją) ir variklių galios vienetais, negali būti didesni už pašalintus. Pagal Europos Komisijos 2007 m. gruodžio 19 d. dokumentą KOM (2007) 828 (galutinis) Lietuvos Respublikos žvejojimo laivyno pajėgumų atskaitos lygiai 2004 05 01 buvo: laivų bendroji talpa GT – 76 727 t bei bendra variklių galia – 80 608 kW. Siekiant subalansuoti žvejojimo pajėgumus menkių išteklių Baltijos jūroje atžvilgiu 2005–2007 m. Lietuvos žvejojimo laivynas su viešąja pagalba sumažintas 2 749 GT bei 4 997 kW (1 173 GT bei 1 893 kW 2007 m.) bei įtrauktas laivas pagal Komisijos reglamento (EB) Nr. 1438/2003 6a straipsnio nuostatas, kuriomis remiantis Lietuvos žvejojimo laivyno atskaitos lygis (laivyno pajėgumų „lubos“) padidėjo 543 GT bei 1 400 kW. Šių naujai susidariusių žvejojimo pajėgumų Lietuva negali viršyti. Laivyno valdymas kontroliuojamas Žvejojimo laivyno rejestro, kuris yra Europos Bendrijos žvejojimo laivyno registro sudedamoji dalis, pagalba. 2008 m. I-ąjį ketvirtį iš laivyno išėjo 1 Baltijoje bei 1 Atlante žvejojantis laivas su teise atkurti žvejojimo pajėgumus. Vienas mažos apimties priekrantės žvejojimo laivas (6,07 GT ir 47,84 kW) išėjo iš laivyno, panaudojant viešąją pagalbą.

Žuvininkystės departamentas turi išsamias integruotąsias žuvininkystės valdymo IT sistemas, kurias sudaro paprogramės, pvz.: laivyno rejestras, laivų stebėjimo sistema, žvejojimo licencijos, leidimai, iškrovimai, pardavimai, kvotos, sugavimų ataskaitos, pažeidimai ir kt. Tai stiprina žvejojimo laivyno administravimą.

Tolimojo plaukiojimo žvejojimas. Pagrindiniai tolimojo plaukiojimo žvejojimo rajonai – Mauritanijos Islamo Respublikos ir Maroko Karalystės išskirtinės ekonominės zonos, Žvejojimo šiaurės vakarų Atlante organizacijos (NAFO) ir Žvejojimo šiaurės rytų Atlante komisijos (NEAFC) akvatorijos bei Svalbardo žvejojimo rajonas (Norvegijos išskirtinės ekonominės zonos vandenys).

Mauritanijos Islamo Respublikos išskirtinėje ekonominėje zonoje pagal EB ir Mauritanijos žuvininkystės susitarimą 2008 m. Lietuvai skirta 120 500 t pelaginių žuvų kvota.

2008 m. I ketvirtį šioje zonoje sugauta 21 756 t žuvų (daugiausiai stauridžių, afrikinių skumbrių ir sardinelių).

Maroko Karalystės išskirtinėje ekonominėje zonoje Lietuvai 2008 m. skirta 15 520 t pelaginių žuvų. Per I šių metų ketvirtį Lietuvos laivai šioje zonoje sugavo 2 179 t žuvų (daugiausiai stauridžių, sardinelių ir afrikinių skumbrių).

2008 m. NAFO reguliuojamoje akvatorijoje Lietuvai skirtos 579 krevečių žvejybos dienos 3M kvadrato, 278 t krevečių 3L kvadrato, 2 234 t jūros ešerių 1F, 3K kvadratuose ir 2 parajonyje, 1571 t jūros ešerių 3 M kvadrato, 128 t kalmarų 2 ir 3 parajoniuose, 22,6 t juodųjų (Grenlandijos) paltusų 3 LMNO kvadratuose ir 119 t rajų 3 LNO kvadratuose. Per pirmąjį 2008 m. ketvirtį. NAFO rajone sugauta 561 t krevečių.

2008 m. NEAFC konvencinėje akvatorijoje Lietuvai skirta 91 t skumbrių, 6 t juodųjų (Grenlandijos) paltusų, 2 t giliavandenių ryklių, 1 t juodųjų kardžuvių, 96 t bukasnukių ilgauodegių, 1 t melsvųjų molvų. 2008 m. sausio – kovo mėnesiais NEAFC konvencinėje akvatorijoje Lietuvos laivai sugavo 8 164 t žuvų

2008 m. Svalbardo žvejybos rajone Lietuvai skirta 647 krevečių žvejybos dienos. Per I ketvirtį šiame rajone sugauta 56 t krevečių.

Čilės išskirtinėje ekonominėje zonoje per šių metų I-ąjį ketvirtį sugauta 2 880 t. žuvų (daugiausia stauridžių, beriksų).

Žvejyba Baltijos jūroje. Žvejybos kvotos priklauso nuo bendrų ES ir kitoms prie Baltijos jūros esančioms šalims leistinų sugauti Baltijos jūroje žuvų kiekių. Menkių, strimelių, Baltijos šprotų ir lašišų sugavimai Baltijos jūroje griežtai limituojami. Saugant menkių išteklius, šių žuvų sugavimų kvotos Baltijos jūroje nuo 1999 metų kasmet mažinamos.

2008 metais Lietuvai skirtos šios žvejybos Baltijos jūroje kvotos: 2 631 t menkių, 4 456 t strimelių, 22 745 t Baltijos šprotų ir 5 646 vnt. lašišų. Lyginant su 2007 m. Lietuvai skirtomis žvejybos kvotomis, 2008 m. menkių kvota sumažinta 290 t, strimelių kvota padidinta 582 t, Baltijos šprotų kvota liko nepakitusi, lašišų kvota sumažinta 996 vnt.

Lietuvai skirtos žvejybos kvotos Baltijos jūroje

Žuvų rūšys	2007 m. kvota, t	2007 m. kvotos po apsigėtimų su kitomis šalimis	2008 m. kvota, t
Menkės	2 921	2 995	2 631
Strimelės	3 874	3 874	4 456

Baltijos šprotai	22 745	22 027	22 745
Lašišos	6 642	6 642	5 646

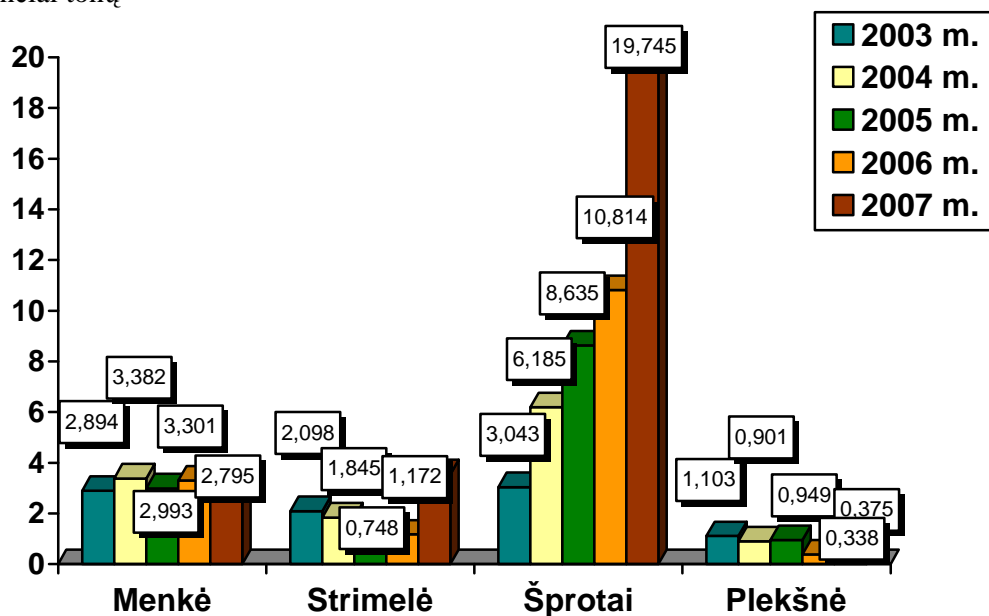
Pastaba: lašišų kvotos nurodytos vienetais.

Per 2008 m. I ketvirtį Lietuvos įmonės Baltijos jūroje (įskaitant priekrantės regioną) sugavo 12 079,732 t įvairių rūšių žuvų. Pagrindinę žvejybos laimikio Baltijos jūroje dalį sudarė: 10 783,359 t Baltijos šprotų, 669,288 t strimelių, 463,293 t menkių, ir 155,28 t plekšnių.

2003-2007 m. Lietuvos žvejybos įmonių žuvų sugavimai Baltijos jūroje (t)

*Iš viso sugauta: 2007 m. – 26,432 tūkst. t
2006 m. – 15,824 tūkst. t
2005 m. – 13,547 tūkst. t
2004 m. – 12,625 tūkst. t
2003 m. – 9,411 tūkst. t*

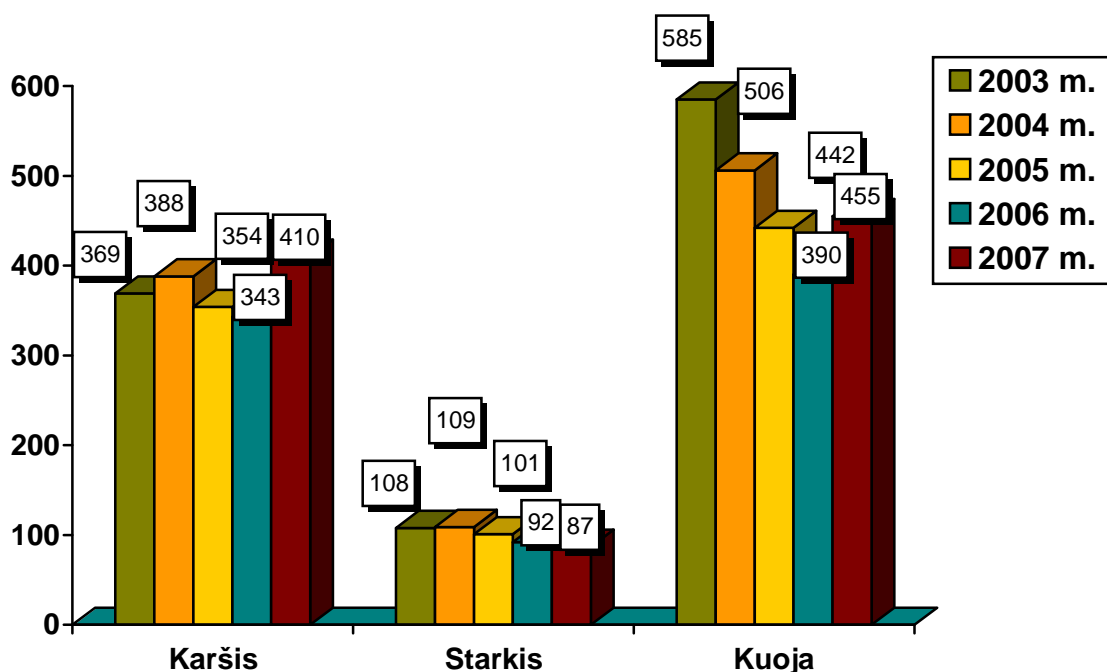
Tūkstančiai tonų

Vidaus vandenu žuvininkystė. Pagal Aplinkos ministerijos 2008 metams nustatytą žuvų sugavimo Kuršių mariose limitą leista sugauti 470 t karšių, 120 t starkių bei 300 t stintų. Iš viso Kuršių mariose per 2008 metų I ketvirtį sugauta 202 t įvairių rūšių žuvų. Pagrindinę laimikio dalį sudarė kuojos (86,6 t), karšiai (38,9 t), stintos (33,8 t) ir žiobriai (20,6 t). Nemuno žemupyje sugauta 138,6 t žuvų, pagrindinę sugavimų dalį sudarė stintos (136 t). Kauno mariose 2008 m. leista sugauti 160 t žuvų, iš jų 15 t karšių. Iš viso Kauno mariose per 2008 metų I ketvirtį sugauta 6,9 t įvairių rūšių žuvų. Pagrindinę laimikio dalį sudarė kuojos (4,9 t).

2003-2007 m. Lietuvos žvejybos įmonių žuvų sugavimai (t) Kuršių mariose

*Iš viso sugauta: 2007 m. – 1362 t
2006 m. – 1104 t
2005 m. – 1168 t
2004 m. – 1237 t
2003 m. – 1292 t*

Akvakultūra. Tvenkinių žuvų auginimo rezultatai labai priklauso nuo gamtinių sąlygų. 2007 m. gamtinės sąlygos buvo vidutiniškai palankios tvenkinių žuvų veisimui ir auginimui. Kad pasiekti gerus gamybinius rodiklius, geram tvenkinių įveisimui naudojamos visos žuvų auginimo intensyvinimo priemonės: šėrimas, tvenkinių tręšimas ir kitos. 2007 m. tvenkinių žuvininkystės bendrovės realizavo 3378,0 t prekinį tvenkinių žuvų arba apie 51,8 proc. daugiau lyginant su 2006 m. (2225,2 t). 2008 m. I ketvirtyje realizuota 476 t prekinį tvenkinių žuvų. Dėl šiltos žiemos ir ankstyvo pavasario, anksčiau nei paprastai išgaudytos žuvys iš žiemojimo tvenkinių. Į ganyklinius ir antrų metų auginimo tvenkinius suleista 5,5 mln. vnt. dvimečių karpių, kurių bendras svoris 1300 t ir 9,2 mln. vnt. karpių metinukų, kurių bendras svoris 250 t, taip pat kitų vertingų žuvų jauniklių. Šiuo metu vyksta pasiruošimas karpių nerštui ir inkubacijai, tvenkiniuose pradėtas žuvų šėrimas.

Žuvų perdirbimo pramonė. Pagal naujausius žuvų perdirbimo įmonių pagamintos produkcijos duomenis 2007 m. žuvų produktų pagaminta net 10,8 proc. daugiau nei 2006 m. Žuvų produktų vertė išaugo 18 proc. Lyginant su 2006 m., 2007 m. džiovintų ir vytintų žuvų produktų gamyba padidėjo 58,7 proc., kulinarinių žuvų gaminių – 41,2 proc., rūkytų žuvų produktų – 35,4 proc., sūdytų ir marinotų produktų 29 proc., konservų – 25,8 proc.

Žuvų perdirbimo įmonių pagaminta produkcija

Produkto pavadinimas	Kiekis, t				
	2003 m.	2004 m.	2005 m.	2006 m.	2007 m.
Atšaldyti žuvų produktai	348	857,1	776,5	820,2	868,2
Sušaldyti žuvų produktai	9 214	14 071	13 958,9	13 729	14 221,9
Sūdyti ir marinuoti žuvų produktai	9 199	11 606	11 290,6	11 313	16 051
Rūkyti žuvų produktai	1 897	3 146	3 401,3	4 834,5	7 484,8
Džiovinti ir vytinti žuvų produktai	126	373	76,7	439	1 063,6
Kulinariniai žuvų gaminiai	2 964	5 511	4 415,9	6 643	11 295,5
Aromatizuoti jūros produktai	19 962	20 545	25 206,0	25 596	20 572,1
Konservai	1 808	576	942,8	1 116,6	1 504,3
Kiti žuvų gaminiai	3 992,1	7 487	5 592,7	1 277,9	675,5
Kiekis iš viso, t	49 510,1	64 172,1	65 661,4	65 769,2	73 736,9
Gaminių vertė iš viso, tūkst. Lt	-	364 006	401 397	405 324	494 409,5

Šaltinis. Žuvininkystės departamento prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos duomenys.

Užsienio prekyba. Bendros žuvų bei jų produktų eksporto ir importo apimtys nuo 2005 metų augo (lentelė).

Šviežių bei atšaldytų sardinių eksportas išaugo 65 proc. (nuo 1,9 tūkst. t per 2005 m. sausio – vasario mėn. iki 5,5 tūkst. t per tą patį 2008 m. laikotarpį), tačiau sumažėjo sušaldytų sardinių eksportas (nuo 2,8 tūkst. t 2005 m. per sausio – vasario mėn. iki 1,6 tūkst. t per tą patį 2008 m. laikotarpį).

Išaugo šviežių bei atšaldytų Ramiojo vandenyno lašišų (2005-2007 m. sausio – vasario mėn. buvo apie 500 t, o 2008 m. tuo pačiu laikotarpiu siekė 1097 t), sušaldytų skumbrių (2005-2007 m. sausio – vasario mėn. buvo 0,5 tūkst. t, o 2008 m. – 1,2 tūkst. t), jūrinių bei gėlavandenių žuvų filė (2005 m. sausio – vasario mėn. importuota 3,5 tūkst. t, per tą patį 2006 m. laikotarpį – 4,9 tūkst. t, per tą patį 2007 m. laikotarpį – 6,3 tūkst. t, o 2008 m. sausio – vasario mėn. – 9,2 tūkst. t. apie 50 proc. į Lietuvą importuojamų žuvų filė eksportuojama) importas.

Lietuvos užsienio prekybos žuvimis bei jų produktais balansas 2005-2008 m. sausio-vasario mėnesiais yra teigiamas.

2005-2008 m. sausio-vasario mėn. žuvų bei jų produktų importo bei eksporto kiekiai ir vertės

	2005 sausio-vasario mėn.	2006 sausio-vasario mėn.	2007 sausio-vasario mėn.	2008 sausio-vasario mėn.
Eksporto kiekiai, t	15108,7	12766,0	16179,2	19799,6
Eksporto vertė, tūkst. Lt	74968,8	85920,4	100105,5	106993,7
Importo kiekiai, t	10909,7	13948,4	15635,8	18363,6
Importo vertė, tūkst. Lt	53665,8	68764,5	91234,6	100386,0

Europos Sąjungos parama. 2008 metais, tęsiant Lietuvos 2004–2006 m. programinio bendrojo programavimo dokumento Kaimo plėtros ir žuvininkystės prioriteto žuvininkystės priemonių, remiamų iš Žuvininkystės orientavimo finansinės priemonės ir valstybės biudžeto lėšų, įgyvendinimą, buvo vykdomi kvietimai teikti paraiškas pagal 4.8 priemonės veiklos sritį „Laivų žvejybinės veiklos nutraukimas visam laikui“ (pateiktos 2 paraiškos, prašoma 3138105,98 Lt. paramos), 4.9 priemonės veiklos sritis „Gyvųjų vandens išteklių apsauga ir plėtra“ ir „Akvakultūra“ (pateiktos 4 paraiškos, prašoma 350269,6 Lt.), 4.10 priemonės veiklos sritį „Kompensacijos žvejams, netekusiems darbo žvejybos laivuose dėl jų veiklos nutraukimo visam laikui“ (gauta 30 paraiškų, prašant 544 tūkst. Lt paramos).

2008 m. kovo 3 d. vyko Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2007–2013 metų veiksmų programos įgyvendinimo stebėsenos komiteto posėdis, kuriame patvirtinti prioritetiniai ir specialieji projektų atrankos kriterijai. Šiuo metu yra ruošiamos Veiksmų programos įgyvendinimo taisyklės, vyksta Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2007–2013 metų veiksmų programos priemonių viešinimas.